

Verslag stuurgroep piloottraject digitaal statiegeld 28 juni 2023

////////////////////////////////////
 Auteur: Anne D'Haese
 //////////////////////////////////////

Aanwezig:

- OVAM: Luc Goeteyn (voorzitter), Anne D'Haese (secretaris), Ann De Boeck
- Kabinet: Nick Vliegen
- Fost Plus: Steven Boussemaere, Veerle Put (projectleider DDRS)
- Fevia: Ann Nachtergaele
- Comeos: Marie Van Breusegem
- VVSG/interafval: Loes Weemaels
- IVCie: Marc Adams

Verontschuldigd:

- OVAM: Piet De Baere

Agenda:

- 1) Goedkeuring verslag 31/5
- 2) Ontwerp 2e kwartaalrapport
- 3) Opvolging gesloten pilootprojecten
- 4) Voorbereiding halfopen en open pilootprojecten
- 5) Opvolging communicatie
- 6) Rondvraag

1 Goedkeuring verslag SG 31 mei

Het verslag wordt goedgekeurd.

2 Ontwerp tweede kwartaalrapport

De stuurgroep keurt dit ontwerp goed, mits nog enkele aanvullingen. Aan Fost Plus wordt gevraagd om tegen 1 juli nog een aantal elementen van evaluatie aan te vullen: feitelijke bevindingen hoe de piloten verlopen zijn bv. verkoop, technische issues, beschrijving welke aspecten zullen gemeten worden, eerste cijfergegevens,

3 Opvolging gesloten pilootprojecten

Een aantal leden van de stuurgroep bezochten het pilootproject bij KBC of bij Corda.

Eerste reflecties hierbij:

- De prijs van de drankjes werd niet verhoogd, waardoor sommige leden van de stuurgroep dit geen echte simulatie van statiegeld vinden, maar eerder een beloningssysteem. Reden bij deze pilootprojecten was een no-go uit syndicale hoek. Gevraagd wordt in halfopen en open omgeving dit te herbekijken en te proberen zo veel mogelijk de realiteit te benaderen.
- De testomgeving op Corda bestaat uit Corda 3 (Cegeka gebouw) en Corda cuisine. Corda cuisine kent op dit moment nog geen PMD-inzameling. De sprong van niet sorteren naar statiegeld is groot en was volgens de uitvoerders ook te zien in de eerste resultaten. Tegelijkertijd is die mogelijkheid er ook niet in een open omgeving.
- Op het terrein wordt pas duidelijk hoeveel werk het vergt om een piloot te organiseren. Dus zeker appreciatie voor Fost Plus en de organisatoren.

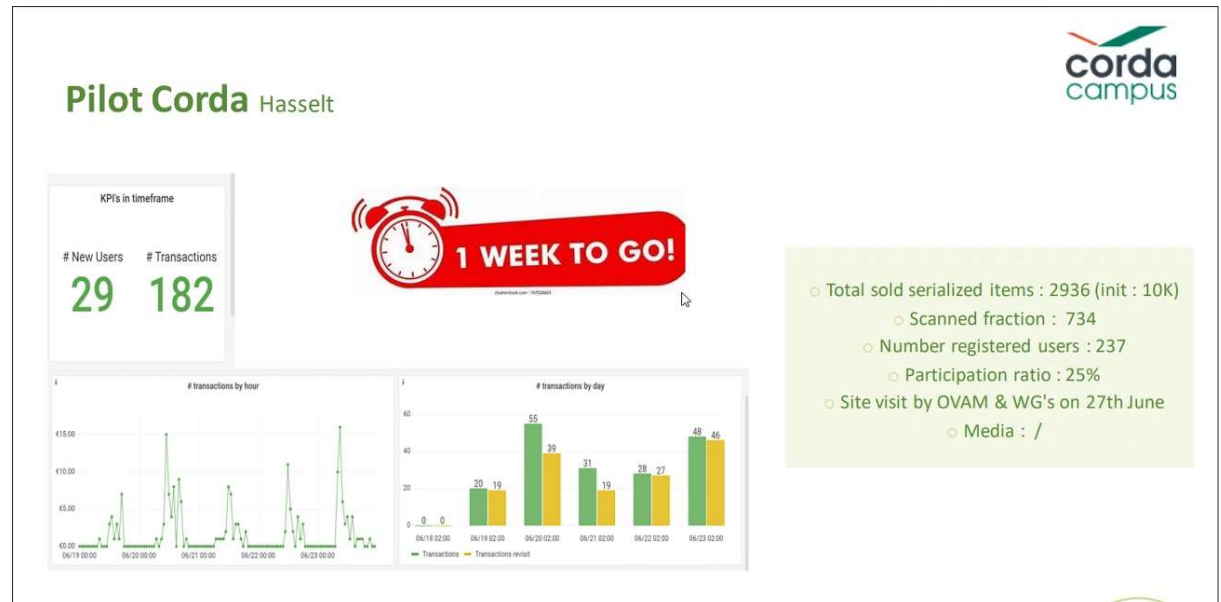
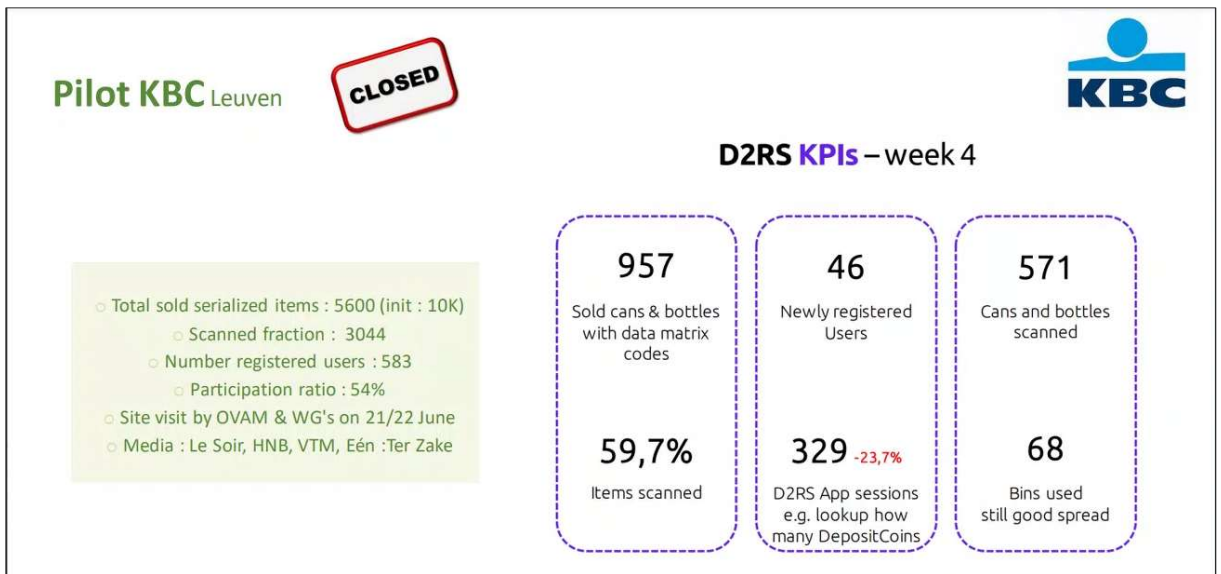
De vragen bij de survey worden overlopen:

- Marc Adams kaart de vraag van RDC aan, om een inschatting te maken van de tijd die nodig was om gebruik te maken van de app. Deze vraag past niet in de opzet van deze survey, maar ze is wel relevant voor de studie van het Waalse Gewest. Misschien kan deze vraag opgenomen worden in de survey voor een volgende fase, als die specifieker zou zijn dan de huidige survey? In deze survey zou een bijkomende kwalitatieve vraag kunnen gesteld worden: “Vond u dat de tijd die nodig was om de app te gebruiken (om uw statiegeld te recupereren) hinderlijk lang – vrij lang – niet storend – verwaarloosbaar was?”. Fost Plus gaat akkoord, maar geeft aan nog geen vragen van RDC gekregen te hebben. Men is bezig een vergadering vast te leggen
- VVSG vraagt om te peilen naar de leeftijd of leeftijdscategorie, gelinkt aan de doelgroep gebruikers. De vraag zal aan KBC worden gesteld, maar niet zeker of deze kan worden opgenomen. KBC is zeer strikt op vlak persoonsgegevens.
- Statiegeld kan nooit na 1 consumptie teruggevraagd worden omwille van de problematiek van micro payments. Dit kan potentieel een drempel vormen. Volgens VVSG kan het interessant zijn om te bevragen bij welke drempel ivm terugstorting men zou deelnemen aan het digitaal statiegeldsysteem; bijv. In hoeverre vormt het een drempel dat je pas na een aantal consumpties je geld teruggestort krijgt? Ook in een latere fase valt dit te onderzoeken: wat met toeristen die bv. 1 consumptie doen? Of mensen die het financieel moeilijk hebben? VVSG oppert dat het interessant zou zijn om in een latere fase of in het algemeen een bevraging uit te voeren bij de bevolking om te bepalen welke manier van terugbetaling de voorkeur heeft (teruggave per aantal? per week? bedrag of frequentie zelf instelbaar dmv elektronische portefeuille? andere optie?). Men kan daar dan nog een aantal andere vragen meenemen.
- Een aantal antwoorden zijn vrij complex, bijv. het systeem / de applicatie is risicovol (risico terugbetaling), het systeem / de applicatie is risicovol (risico delen van persoonlijke data), ... Loes Weemaels vraagt deze te herformuleren naar, bijv. Ik deel niet graag mijn bankgegevens, Ik deel niet graag persoonlijke data? In de survey zal worden gepeild naar de bereidheid om dit te doen.
- De term “onboarding” wordt vervangen.

Er wordt nog eens gevraagd de survey te richten naar alle potentiële deelnemers en niet louter naar de effectieve gebruikers. Op Corda wordt een aanvullende bevraging gepland (1 op 1 interview met gebruikers of niet-gebruikers) omdat men vreest dat de survey-resultaten een grote spreiding gaan vertonen en daardoor telkens een gemiddeld resultaat gaan geven. De stuurgroep vraagt deze resultaten ook te delen.

De definitieve survey wordt eind deze week ook gedeeld met de klankbordgroep (ter info) en aan het kwartaalrapport toegevoegd.

De projectleider geeft een korte stand van zaken van beide projecten. Te benadrukken hierbij is dat het gaat om een test van de flow. Beide projecten verlopen in andere omstandigheden. KBC is effectief een gesloten omgeving. Bij Corda zorgt de Corda cuisine al eerder voor (half)open omgeving. Dat beïnvloedt de resultaten, waardoor deze zeker niet absoluut mogen geïnterpreteerd worden of onderling vergeleken worden.

4 Voorbereiden halfopen en open pilootprojecten

Er kwamen schriftelijke opmerkingen op het testprotocol vanuit VVSG en Recycling netwerk.

De projectleider geeft toelichting bij de stand van zaken:

- Bobbejaanland heeft bevestigd dat de test in halfopen omgeving daar kan plaatsvinden, echter niet in het hoogseizoen. De test kan plaats vinden vanaf de tweede helft van september of later. Tijdens een (zonnig) weekend kan het verbruik oplopen tot 12.000 consumpties. Voor de volledige duur van de test in halfopen omgeving wordt een verkoop van 50.000 units vooropgesteld.
- Daarnaast is men in gesprek met Center Parcs. Hier is bereidheid om een test uit te voeren in het vakantiepark van De Haan. Fost Plus stelt voor om Litterbits hier parallel te laten testen in de periode eind september – oktober.
- Gezien de moeilijkheden op vlak van organisatie, logistiek, partners en bestickerd aanbod, communicatie ... stelt Fost Plus voor enkel deze pilootprojecten te behouden, waarbij Unbox test in Bobbejaanland (halfopen omgeving) en Litterbits in een Center Parcs (te beschouwen als open omgeving)

Reacties vanuit de stuurgroep:

- Een vakantiepark is geen voldoende simulatie van een open omgeving, eerder van een thuisomgeving. Men geeft de voorkeur aan een omgeving waarbij onderweg consumeren wordt getest en de impact op zwerfvuil op openbaar domein in zones waar veel drankverpakkingen worden geconsumeerd, kan worden nagegaan. Suggesties die worden gedaan:
 - station: winkels hebben beperkter aanbod en geen problematiek van six packs, maar te open omgeving om te meten?
 - drukke winkel-wandelstraat: manier van bevoorraden is problematisch?
 - provinciaal domein: te klein debiet => te lange tijd testen?
 - deel van de zeedijk met heel wat handelaren en out-of-home consumptie
- Er wordt voorgesteld om het pilootproject in het vakantiepark naar scope te verruimen, bv. ook route naar strand mee opnemen, route naar station, deel van het strand, ...
- De projectleider toont de diversiteit in doelgroepen die naar een vakantiepark komen. De stuurgroep vindt de diversiteit in doelgroepen belangrijk maar wijst ook op de omgeving en manier van consumeren, potentieel vandalisme ...
- Men vraagt ook aandacht voor omgevingen waar minder sociale controle is en mensen zich minder verantwoordelijk voelen, en dus potentieel meer risico op zwerfvuil is.
- Men wijst erop dat ook de samenwerking met lokale besturen voldoende moet getest zijn in de praktijk (ontdubbeling van vuilnisbakken, ophaling ...)
- Quid winkelier die vrijwillige terugname moet kunnen doen?
- Het aantal pilootprojecten wordt hiermee sterk gereduceerd van potentieel 9 naar 4. In welke mate is de oefening gemaakt welke vragen hiermee onbeantwoord blijven? En welke alternatieve manieren zijn er om daarop een antwoord te bieden, bv. focusgroepen? Welke testen maken deel uit van de roadmap en kunnen dergelijke info verschaffen?
- Wat met de derde technologie partner DDRS Alliance, waarvan eerder was afgesproken dat deze vanaf de halfopen omgeving een nieuwe kans zou krijgen?

Vanuit Fost Plus wordt aangegeven dat het in de korte tijdspanne tot eind 2023 onmogelijk is om een test in een volledig open omgeving op te zetten, bv. op niveau van (centrum)stad. Men wijst ook op de outreach naar lokale besturen die op dit moment loopt.

VVSG erkent de inspanningen die in het project worden gestoken maar van in begin was er benadrukt dat het testen in een echte open omgeving het belangrijkste was en de meeste informatie zou opleveren over de impact van zwerfvuil op het openbaar domein. Als er geen test in een open omgeving plaatsvindt, kunnen lokale besturen geen conclusies trekken over de impact van een digitaal statiegeldsysteem op zwerfvuil in het openbaar domein. Het feit dat de minister specifiek om een test in een open omgeving had gevraagd, werd ook benadrukt. Men vraagt ook een helder overzicht van Fost Plus welke problemen zich stellen bij de organisatie van de pilootprojecten. Dan kan er vanuit die knelpunten vanuit stuurgroep en klankbordgroep mee worden nagedacht naar omgevingen waar deze knelpunten zich niet stellen.

Fost Plus is bereid deze denkoefening samen te doen, maar geeft aan dat het probleem breder zit dan louter het vinden van een locatie, bijv. de manier waarop de levering gebeurt, betrokken leveranciers, bestickerd aanbod, communicatie ...

De voorzitter concludeert dat beide omgevingen eerder halfopen omgevingen zijn; en dat Fost Plus op zoek moet naar een extra/aangepaste omgeving die meer beantwoordt aan de criteria van open omgeving. Er wordt een extra vergadering van de stuurgroep ingepland (maandag 3/7 om 16u) om dit verder door te praten.

Daarnaast wordt opgemerkt dat er tussen de gesloten pilootprojecten en projecten in halfopen omgeving een aantal maanden ruimte zit. Fost Plus geeft aan dat in deze periode onder andere de resultaten van de bevraging van de lokale besturen verwerkt worden, naast een hele reeks andere aspecten die deel uitmaken van de roadmap. Het werk van het project team beperkt zich bijlange na niet tot het voorbereidend werk in de pilootprojecten.

5 Opvolging communicatie

De FAQ lijst is gepubliceerd maar is te beschouwen als een levend document. Vanuit het consortium wordt gevraagd om de webpagina 'digitaal statiegeld' hoger op de Google zoeklijst te laten eindigen. OVAM bekijkt dit.

De voorzitter vraagt aan Fost Plus om bij volgende pilootprojecten een aanzet voor persbericht te doen.

6 Hoorzitting

Op 12 juli is een volgende gedachtewisseling gepland in de commissie Leefmilieu over het thema statiegeld. De AG van OVAM zal deelnemen, samen met nog een inhoudelijke vertegenwoordiger. Er is ook de mogelijkheid om andere partners uit te nodigen. Er wordt gevraagd dat ook Fost Plus

aanwezig is om een stand van zaken te geven van roadmap en pilootprojecten. Steven Boussemaere en Veerle Put sluiten aan.

7 Rondvraag

De voorzitter kaart aan dat als vervolg op het eerste juridisch advies over het al dan niet toepassen van OVOP bij de pilootprojecten, er een tweede juridisch advies gevraagd is over het toepassen van OVOP in de tweede fase. Centrale vraag daarbij is hoe in opvolging van het eerste advies, een overheidsopdracht inzake het digitaal statiegeld concreet moet worden geformuleerd, in het geval er wordt beslist om dit effectief te doen.

Verlag stuurgroep piloottraject digitaal statiegeld 3 juli 2023 (vervolg op het overleg van 28 juni)

Aanwezig:

- OVAM: Luc Goeteyn (voorzitter), Anne D'Haese (secretaris), Ann De Boeck
- Kabinet: Nick Vliegen
- Fost Plus: Steven Boussemaere, Veerle Put (projectleider DDRS)
- Fevia: Ann Nachtergaele
- Comeos: Marie Van Breusegem
- VVSG/interafval: Loes Weemaels
- IVCie: Marc Adams

Verontschuldigd:

- OVAM: Piet De Baere

1 Voorbereiding halfopen en open pilootprojecten

Dit overleg is een vervolg op de stuurgroep van 28 juni. De voorzitter schetst bij wijze van inleiding de situatie als volgt:

- Dit traject is gestart vanuit de idee dat er per testomgeving 3 testen konden plaatsvinden, dus 9 in totaal. In de huidige situatie is het aantal testen herleid tot 4 waarvan 2 in gesloten omgeving met als focus het testen van de flow. De overige 2 (pretpark en vakantiepark) worden beide toch eerder beschouwd als een halfopen omgeving.
- Er is zeker begrip voor alle praktische en operationele moeilijkheden, maar het opzetten van een test in open omgeving was weldegelijk onderdeel van dit piloottraject.
- De stuurgroep kan dan ook moeilijk akkoord gaan met het huidige voorstel. Ze vraagt aan Fost Plus om al het mogelijk te doen om deze test(en) in open omgeving op te zetten.

- Dit voorstel moet ook aan de klankbordgroep geduid worden zodat zij maximaal hun adviesrol kunnen spelen. Na input van de klankbordgroep kan bekeken worden wat er nog meer nodig is.
- Als de stuurgroep dit project moet beoordelen na 4 pilootprojecten, mist men een aantal essentiële elementen en zal dit waarschijnlijk ook consequenties hebben.

Fost Plus geeft aan dat men het niet eens is met de stelling dat een vakantiepark niet kan worden beschouwd als een open omgeving. Men heeft intussen wel het bestaande voorstel verder kunnen uitbreiden en verfijnen om ook de publieke component mee te nemen, en stelt voor om een stuk openbare ruimte van Wenduine mee te nemen in scope. Er is een eerste outreach geweest met positieve signalen, woensdag 6 juli volgt een plaatsbezoek.

De voorzitter vindt het een stap in de goede richting dat een verdere verkenning is gedaan. De testconstructie wordt dan een hybride vorm van halfopen en open omgeving. Vraag is of dit voldoende is om alle vragen te beantwoorden of er nog iets bijkomend kan/moet gebeuren.

Vanuit Comeos wordt erop gewezen dat we niet uit het oog mogen verliezen wat we eigenlijk willen testen en meten, bijv.

- gebruik bij verschillende doelgroepen (ifv leeftijd, sociale achtergrond, mensen met minder digitale achtergrond ...)
- gebruik in thuisomgeving,
- impact bij on-the go consumptie in publieke ruimte (met meer en minder sociale controle)
- ...

Vanuit het kabinet zijn er volgende vragen:

1. Hoeveel breder gaat het aangepaste project in scope? Indien Wenduine als geheel betrokken met alle winkels, dan kan inderdaad gesproken worden over een open omgeving.
2. Wat met de derde technologie provider DDRS Alliance? Hun eerste voorstel voor gesloten omgeving was ontoereikend, waardoor de kans klein lijkt dat ze nog bereid zijn om verder te participeren. Maar de nodige contacten moeten wel worden gelegd om dit te verkennen voor de vervolgfase.
3. Welke testen vinden plaats in de zomerperiode? Zijn er mogelijkheden om in die periode iets kleinschaligers op te zetten om bepaalde deelaspecten te testen?

Reactie vanuit Fost Plus:

1. De zone van het vakantiepark zou worden uitgebreid met de straat naar het strand, de straat langs het strand en één grote winkelstraat. Maar dit is nog te bespreken. Gesprekken met het lokale bestuur en winkeliers moeten nog plaatsvinden (of dit kan verruimd worden tot volledige grondgebied Wenduine?). Dus nog met het nodige voorbehoud.
Gezien de doorlooptijd van 5.000 units per dag zal de test zo'n 20 à 30 dagen duren.
2. Fost Plus zal contact opnemen met DDRS Alliance met de vraag of ze klaar zijn om een project op te starten tegen eind september. Ze moeten daarbij duidelijk kunnen aangeven dat ze de bezwaren uit de eerste fase kunnen ondervangen.
3. Fost Plus wijst erop dat ook de nodige technische componenten moeten worden aangepast of ontwikkeld. De app's die in de gesloten omgeving werden getest, moeten worden geëvalueerd, aangepast, vertaald naar Frans en Engels, en opnieuw beschikbaar gesteld in de app store. Enkel de laatste stap duurt al 3 à 4 weken tot goedkeuring. Een prototype home scanner zal in de tweede helft van september beschikbaar zijn en kan dan pas getest worden. De matrixcodes op de flessen en blikken worden momenteel getest bij de diverse retailers op leesbaarheid van de geprinte code. Tijdens de zomermaanden gebeurt ook de verwerking

van de bevragingen en ronde van steden en gemeenten, om in de loop van september terug de lokale besturen te informeren.

Daarnaast heeft Fost Plus na contact met de federale overheid ook een akkoord over het feit dat er geen btw op het digitaal statiegeld moet worden geheven.

Aanvullend stelt de OVAM de vraag of het voorstel van Volvo cars opnieuw kan worden opgepakt, als piloot in halfopen testomgeving. Fost Plus geeft aan dat er slechts 1 leverancier is en er zich op vlak van logistiek moeilijkheden stellen. Bovendien speelt ook de omvang van de parking in het nadeel (grootte van Heizel).

Conclusie:

- Het Initiatief om het pilootproject ‘vakantiepark’ te verruimen, kan gesteund worden.
- Er is bereidheid bij Fost Plus om te bekijken wat er aanvullend kan gebeuren (Volvo, beperkte stedelijke zone, focusgroepen, ...)

Op de klankbordgroep van 5 juli wordt de situatie objectief geschetst en gekoppeld aan de vraag voor suggesties of adviezen. De verwachting is gecreëerd naar test in een gemeente of deel van een centrumstad. De klankbordgroep kan een voorstel voor open omgeving doen. Fost Plus moet hierbij wel helder de randvoorwaarden aangeven. Voor deze bespreking wordt de nodige tijd voorzien. Daarnaast wordt een update van de roadmap gegeven met een opsomming van de testen die uitgevoerd en gepland zijn, en de tussentijdse resultaten van de interactie met gemeenten.

Op de klankbordgroep zal nog eens extra worden benadrukt discreet te blijven over de informatie.

In functie van de suggesties van de klankbordgroep kan het testprotocol 2 in gang worden gestoken. Fost Plus is er voorstander van om Unbox het project in Bobbejaanland te laten uitvoeren, en Litterbits het vakantiepark toe te wijzen. De stuurgroep is er eerder voorstander van dat de beide technology providers hier zelf ook inspraak in kunnen hebben. Als de beide providers akkoord zijn met het voorstel van Fost Plus kan de toewijzing gebeuren.

2 Communicatie

Fost Plus signaleert dat een lid van de klankbordgroep (Recycling Netwerk) een campagne van desinformatie voert naar de gemeenten. In de communicatie van Recycling Netwerk wordt opgeroepen om naar de regiominister de meegestuurde ontwerpbrief op te sturen met als boodschap dat digitaal statiegeld aan de gemeenten meer werk en geld gaat kosten.

Iedereen erkent dat het initiatief ongepast is. De voorzitter stelt voor als stuurgroep afstand te nemen van de communicatie van Recycling Netwerk en hun ontwerpbrief, en aan VVSG (als vertegenwoordiger van de lokale besturen) kenbaar te maken dat dit een voorafname is en dat de stuurgroep zich hiervan distantieert.

OVAM informeert naar de vragenlijst van Recycling netwerk. Er werd een antwoord opgesteld door Fost Plus en doorgestuurd naar de OVAM. De OVAM gaat na of dit ook al werd bezorgd aan Recycling Netwerk.

3 Volgende vergaderingen

De eerstvolgende vergadering gaat door op 17 juli om 14u.

De volgende vergaderdata voor 2023 zijn 30 augustus, 27 september, 25 oktober, 14 en 29 november